

B
C
C. F. M. O. T. H. E. R.
M. O. T. L. I. B. R. A. R. Y.
C. I. R. C. U. L. A. R. I. U. M.

8982

III Aug. St. Dr. P

Bandha 12.

3283 Traus.

VIII. a. 32.

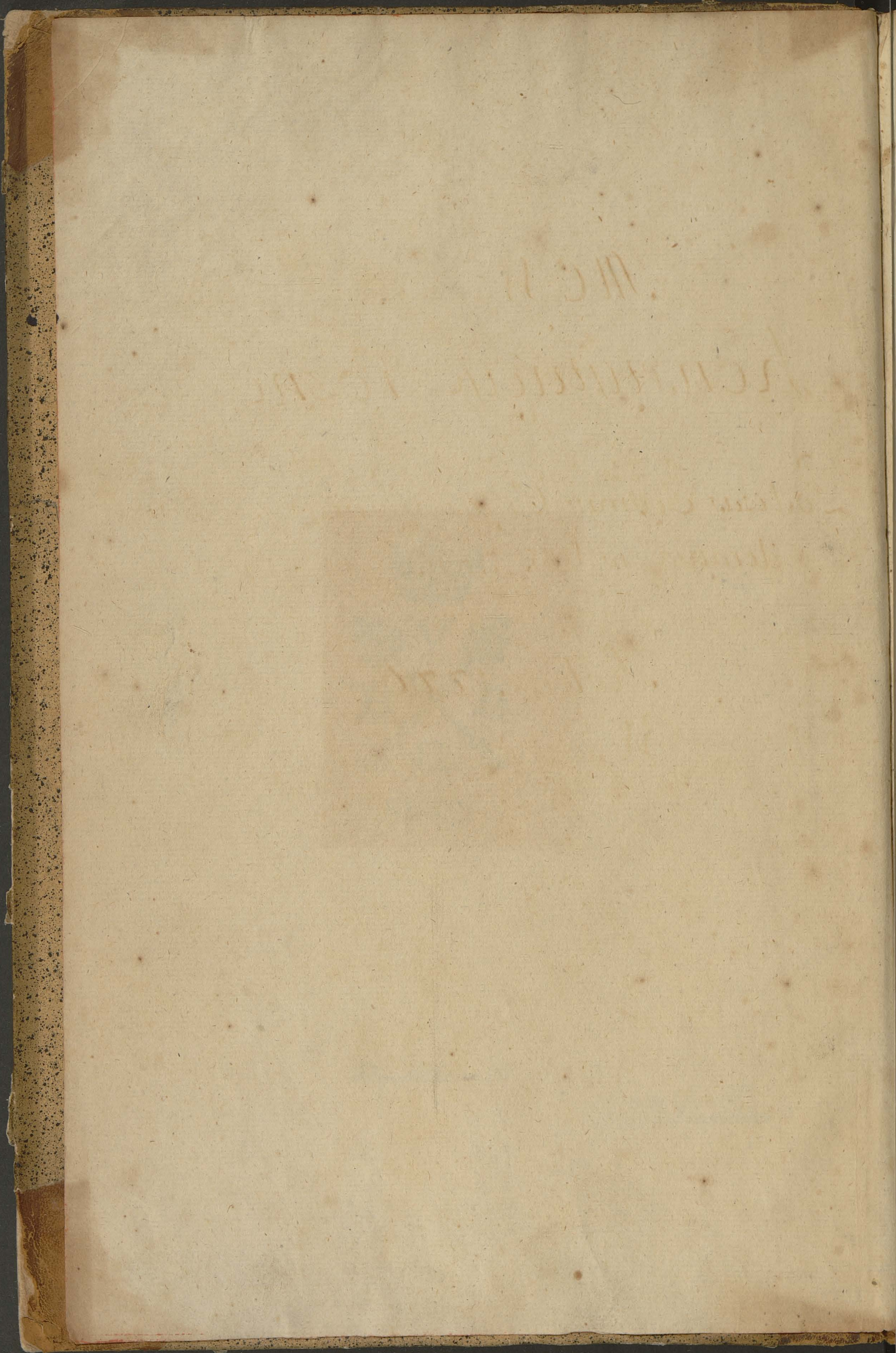
19.

41. 1. 118.

MOŹY
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfe-
deracyą w Warszawie agituiącego się
In Publicum

Roku 1776.
WYDANE.

M. C. 17. 2

Historia Universitatis Cracoviensis

Joannis de Silesia ...
de ...

BIBLIOTHECA
VNIV. CRACOV. FACELL.
CRACOVIENSIS.

8982

1717

M O W A
JASNIE WIELMOZNEGO JMCI PANA
S E W E R Y N A
R Z E W U S K I E G O
HETMANA POLNEGO KORONNEGO
M I A N A
N A
S E Y M I E

DNIA 6. SEPTEMBRA 1776. ROKU.

NAVIASNIEYSZY KROLU , PANIE MOY MIŁOSCIWY.
PRZESWIETNE SKONFEDEROWANE RZECZYPOSPOLITEY STANY.

Toiemy nad przepaścią Prześwietne Stany; y
krok nam tylko uczynić trzeba, abyśmy
zginęli. Daymy tylko więcej władzy Ra-
dzie Nieustającej; A już będzie po Rzeczypospolitey.

Przebog ! kto się tak na swą zawziął Oyczy-
znę, że nie wzdrygnął się ściągnąć rękę, do tak okropne-
go Proiektu ? Kto mu dał tyle serca, że tak śmiało
idzie w niewolę ?

Boże Oycow Naszych ! . Skłoń ieszcze raz lito-
ściwe Oczy Twoje, ku tey nieszczęśliwey Rzplitey ! .
Niech ieszcze będziem Wolnemi ; Niech będziem Po-
lakami.

Ale podźmy do Proiektu . Czytam go :

„ Chcąc po teyże Radzie, ażeby wraz z Na-
„ mi, niewdając się w żadnym przypadku w Pra-
„ wodawstwo, ani w moc Sądową, iedynie Exe-

)1(

kucyi

„ kucyi Praw pilnowała , y obojętnościom , lub
„ wątpliwościom , (ieżeli by z nich iakie wyni-
„ kały) Ona sama tłumaczenie dawała ; A wszy-
„ Ńkie Ministeria , Juryzdykcyę , y wszelkicy
„ kondycyi Obywatele Rzeczypospolitey rezolu-
„ cyi , Listow napominalnych , y rekwizycyo-
„ nalnych , od niey wypadłych , bez żadney
„ exkuzy słuchali , y im pod zasuspendowaniem
„ przez Nas za zdaniem Rady , sprawowania
„ Urzędow , przez Osoby tymże rezolucyom y li-
„ stom nie posłuszne , posłusznemi byli ; a w czym-
„ by takowe Osoby , przestępstwo Prawa postrze-
„ gały , y uciśnienia siebie , lub kogożkolwiek
„ doświadczyły ; na każdy następujący Seym ,
„ o to wszystko , zaskarżenie zaniósły , przez
„ przełożenie na piśmie Nam y z Nami Seymu-
„ iącey Rzeczypospolitey , tego wszystkiego , w
„ czym Rada przy Boku Naszym granice Wła-
„ dzy , y mocy swoiey przestąpiła .

Y coż Prześwietne Stany czuicie słyszając ten Pro-
jekt ? Nie widzicie li iarzma nad Wami ? Nie czuicie li ,
iż lepiej umrzeć , niż żyć ustawnie pod obuchem ? .

Prześwietne Stany ; czas już nam zostać Polaka-
mi . Widzę serca Wasze na twarzach Waszych ; widzę
zadumienie powszechne ; widzę troskę , ale nie dość
jest ; trzeba ieszcze śmialey wymowy , trzeba odważnego
głosu ; A wybaczcie mi Prześwietne Stany że wyznam ,
iż go dosyć nie widzę . Więc ia powiem .

Obił się dopiero o uszy moje głos Wielkiego w
tey Rzplitey Meża , Następcy Sławnego Jerzego w Urzę-
dzie , a cnot y Krwi Jego Dziedzica Xiążęcia Jmci
Lubomirskiego Marszałka Wielkiego Koronnego . Wszy-
Ńtko powiedział , wszystko wyłuszczył , wszystko na
iaw wystawił ; y trudno jest dodać co do głosu Je-
go . Jednak idzie o zbawienie Rzplitey ; y o Rzplitey
nigdy

nigdy nadto mówić nie można ; dla tego choć krotko , mówić iednak należy.

Cztery w tym Proieckie dla powiększenia władzy Rady Nieustającej są położone Punkta ; A wszystkie cztery dla zagubienia Rzeczypospolitey założone. To jest : moc tłumaczenia Prawa , moc zawieszenia Ministrów , Sędziów , y wszelkich Urzędników od sprawowania ich Urzędów , moc czynienia rekwizycyi , czyli moc nakazywania ; na koniec niepodległość karze , albowiem tu w tym Proieckie , żadney iey , dla wykraczającej nie masz Rady Nieustającej.

Pierwszy Punkt , daie Radzie Nieustającej moc Prawodawczą. Drugi , moc Sądowniczą ; Trzeci moc wykonywającą ; Czwarty bezpieczeństwo grzeszenia.

Prześwietne Stany ; Y coż więcej mają nad te cztery władze tu dopiero wyrażone , owe straszne , o których tylko słyszemy Azyatyckie Samowładztwa ? Stanowią Owi Samowładzcy iak chcą Prawa ? Rada ietłumaczyć iak zechce będzie mogła ; Sądzą Oni y karzą iak chcą ? Rada y bez Sądu karać , moc będzie miała ; Rozkazyją Oni co chcą ? Radzie pod słowem rekwirowania , rownie iak Owym rozkazywać będzie wolno ; Słowem są Oni nieszczęściem rodzaju ludzkiego ? Rada gdy zechce , Narodu Polskiego nieszczęściem bydz może , bo rownie iak Owym , ani granice Jey woli są zamierzone ; Ani żadna kara , gdy źle czynić będzie , iest Jey w tym Proieckie położona ; Jeżeli ieszcze rzuciem okiem na Skarb y Woysko , y te bydz w ręku Rady Nieustającej obaczemy ; gdy ona y rekwizycye , y napomnienie , y karę , do Ministrów Pokoju , y Woyny , do Hetmanów y Podskarbach , posyłać będzie mogła. Kto się w ten czas z Urzędem swoim , kto z majątkiem , kto z życiem , przed ścigającą Jey Władzą ostoi ?

Panowało przedtym Prawo w Polsce , y byliśmy Wolnemi ; bo Prawo panowało ; Dziś Rada Nie-

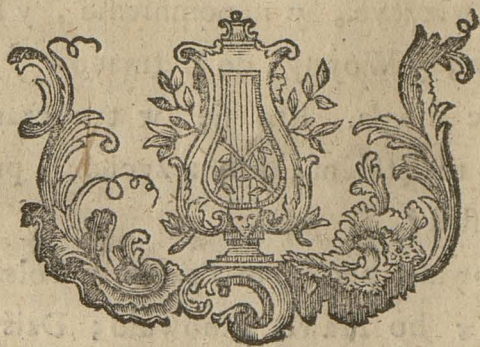
stająca panować będzie ? Dziś Wolnemi byź przedsta-
iemy.

Przeistaiemy byź Wolnemi ; Czuiemy to , prze-
cięż ogromnego głosu na obronę Wolności nie podnosie-
my ? . Gdzie są owi Polacy , gdzie są owi Wielcy
Mężowie , ktorzy gdy Prawo Wolnościom Narodowym
przeciwnie pisano , y na Nichże włożyć chciano ; oni w
oczach Jagiełła , w oczach Krola swego wydobywszy
Szabel w Senacie , ie posiekali ? . Niemasz Oleśnickich ,
niemasz Gorkow , niemasz Wielkiego Zamoyckiego ; Dla
tego też niemasz Wolności ; Bo My , My (śmieie mo-
wię) pozostali Polacy ; albo iey nie znamy , albo ią bro-
nić nie umiemy .

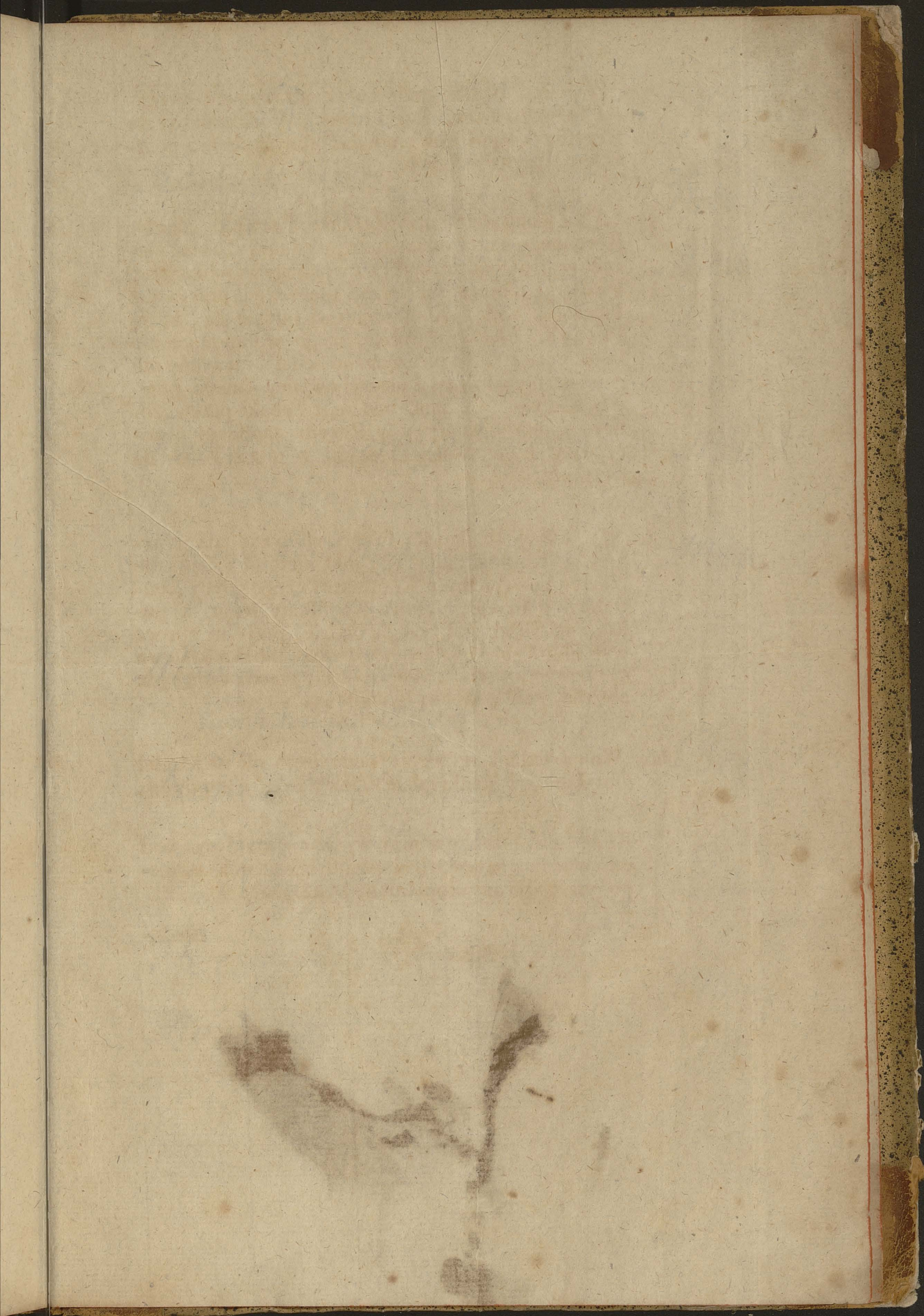
Prześwietny Stanie Rycerski , Twierdzo y Obro-
no Rzeczypospolitey , Przechacni Posłowie ; do Was obra-
cam mowę moią . Byłem y ią Posłem y znam Rzecz-
pospolitę . Warszawa nie iest Narod ; Narod iest w po-
zostałych po Woiewodztwach Obywatelach .

Wyidą ku Wam powracaiącym , Przechacni Mę-
żowie , pozostali w Domach Ziomkowie Wasi ; y rzeką
Wam : Bracia ! . Powierzyliśmy Wam majątku , ży-
cia , y Wolności Naszych . . Co nam niesiecie ? Tu
się Was pytam Przechacni Mężowie , co im powiecie ? .

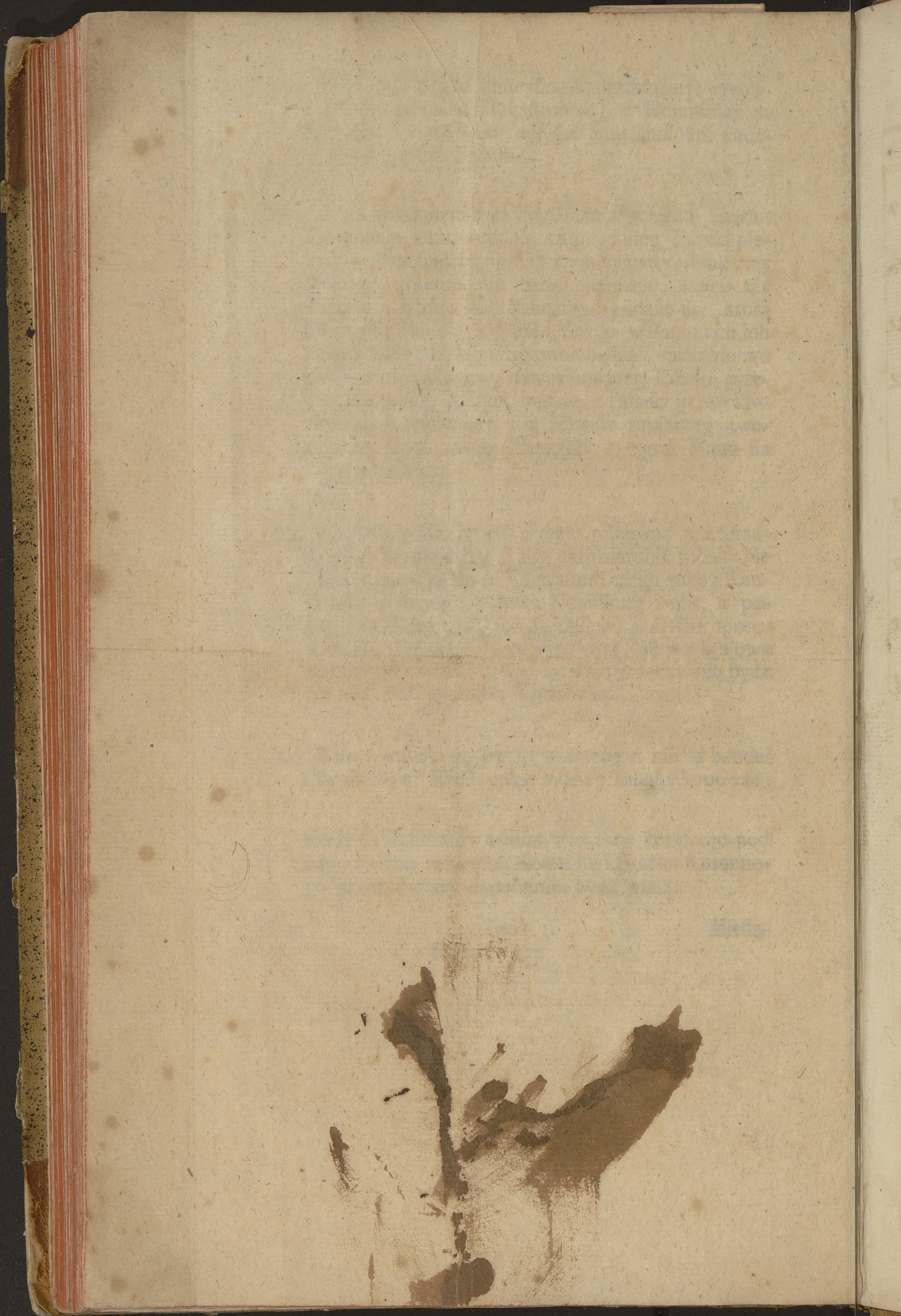
Słuchaycie , . Rozpacz iuz iest w Narodzie .
Dziś w Waszym iest ręku , albo ią uspić , albo ią wznie-
cić ! . Ale pomniycie , iż gdy zagubicie Rzeczpospo-
litą , y Sami w Niey zginiecie .

REGISTR

Konstytucyi y Mowow w tey
Książce Inayduiganych
Roku 1776.
WYDANYCH

	Folio
Akt Konfederacyi Generalney ooyga Narodow	1
Mowa IW ^o Mokronoskiego G. W. Korony Marszał ka Konfederacyi przy zagaieniu Seymu miana	2
Mowa IW ^o Ogiriskiego S. W. X. Litt. Marszałka Konfederacyi W. X. Litt.	3
Nota od Departamentu Interesow Cudzo- ziemskich, do IW ^o Gruffa de Stachelberg Posta Rospyskiego	4
Respons na Tej Note	5
Mowa IW ^o Rzewuskiego Hetmana Pol. Kor.	6
--- IW ^o Lipskiego Kawstetk Sezyy	7
Mowa Krola Fryz	8

REGISTR.

	Str.
Wiersze na pochwałę W ^o Mokronoskiego	9.
Mowa W ^o Kraszewskiego S. W. Koron	10.
W Ogińskiego Marszałk. N. Lit.	11.
Bouffala Lowczego N. Lit.	12.
Moc Ratyfikacji z Dworem Rosyjskim	13.
Mowa W ^o Olizara Stolm. Koron	14.
Kosiątkowskiego	15.
Gurowskiego Marszałka N. Lit.	16.
Deputacja do examinowania Rady Nieustającej	17.
Zdanie W ^o Xiecia Lubomirskiego Marszałka W ^o Koron	18.
Mowa W ^o Rzewuskiego Hetmana P. Kor.	19.
Zdanie W ^o Branickiego Hetmana W ^o Koron	20.
Głos W ^o Nowowiejskiego Lowczy Wyszog.	21.

ordynacja

REGISTR

	Folio
Ordynacya Sadów Seymowych	22
Mowa W. Gurouskiego Kawstet. Przem.	23.
..... X. Młodziejewskiego Biskupa Pozn.	24.
Moc Ratyfikacyi z Dworem Wiedem	25.
Mowa W. Olizara S. M.	26.
Moc Ratyfikacyi Konwencyi Granicznej z Dworem Berlińskim	27.
Powinności y Władza Departamentów w Radzie Niewstaigcey	28.
Zdanie W. A. Lubomirskiego Marszałka W. M.	29.
Yotum Jegoz	30.
Mowa W. Kosciatkowskiego	31.
AKt Konwencyi między N. Królem Angią y Rzplta, a między Królem Angią Pruskim dla włożenia granic	32

REGISTR.

	Folio
Objasnienie Ustawienia Rady Nieustajacey	33
Zdanie W. Oginskiiego Hetmana W. X. X. X.	34
. . . . . Branickiego Hetmana W. X. X. X.	35
Mowa W. Markowskiiego Stolnika mieln	36
. . . . . W. Rzewuskiego Hetmana Polny X. X. X.	37
Zdanie W. Chreptowicza Podkan W. X. X. X.	38
Mowa Krola Imji	39
Deklaracya o Komisaryach y Remisyach z przeszlego seymu wypadlych	40
Mowa W. Wiszowatego	41
. . . . . Bouffata	42
Zdanie W. Lubomirskiego Marszala W. X. X. X.	43
Projekt wzgledem ocelenia przywod obywatelow Rzeszy	44
Zmniejszenie Expensy Cywilney przez Tegz podane	45
Mowa W. Gurouskiego Kaszt. Przem	46
. . . . . Malachowskiiego Woy Sierag	47

Ytos

REGISTR.

	Folio
Głos J. A. Sanguszkha Wdy Wotyny	48.
----- W Markowskiego	49.
----- Korzeniewskiego	50.
----- Bukara	51.
----- Bierzynskiego Kaszt. Zytomir	49.
----- Zielinskiego	53.
----- Sierakowskiego	54.
----- Arzewskiego H. P. K. 16 Okaz	55.
----- Jęqz 12 Okaz	56.
----- Bierzynskiego	57.
Dochody Skarbu Koronnego	58.
Wydatki Koronne	59.
Mowa W Markowskiego	60.
Wspieczenie Summ Ziemskich y Poniecznich.	61. 62.
Obiasnienie Legis Sumptuarie	63.
Universal der Kron-Schatz-Commission in Auschung des Schrupf und Raubt Fabrick Kommission R-pltey Skarbu Koronnego - Wskaz	63. 64.

F. C. C. C. C.

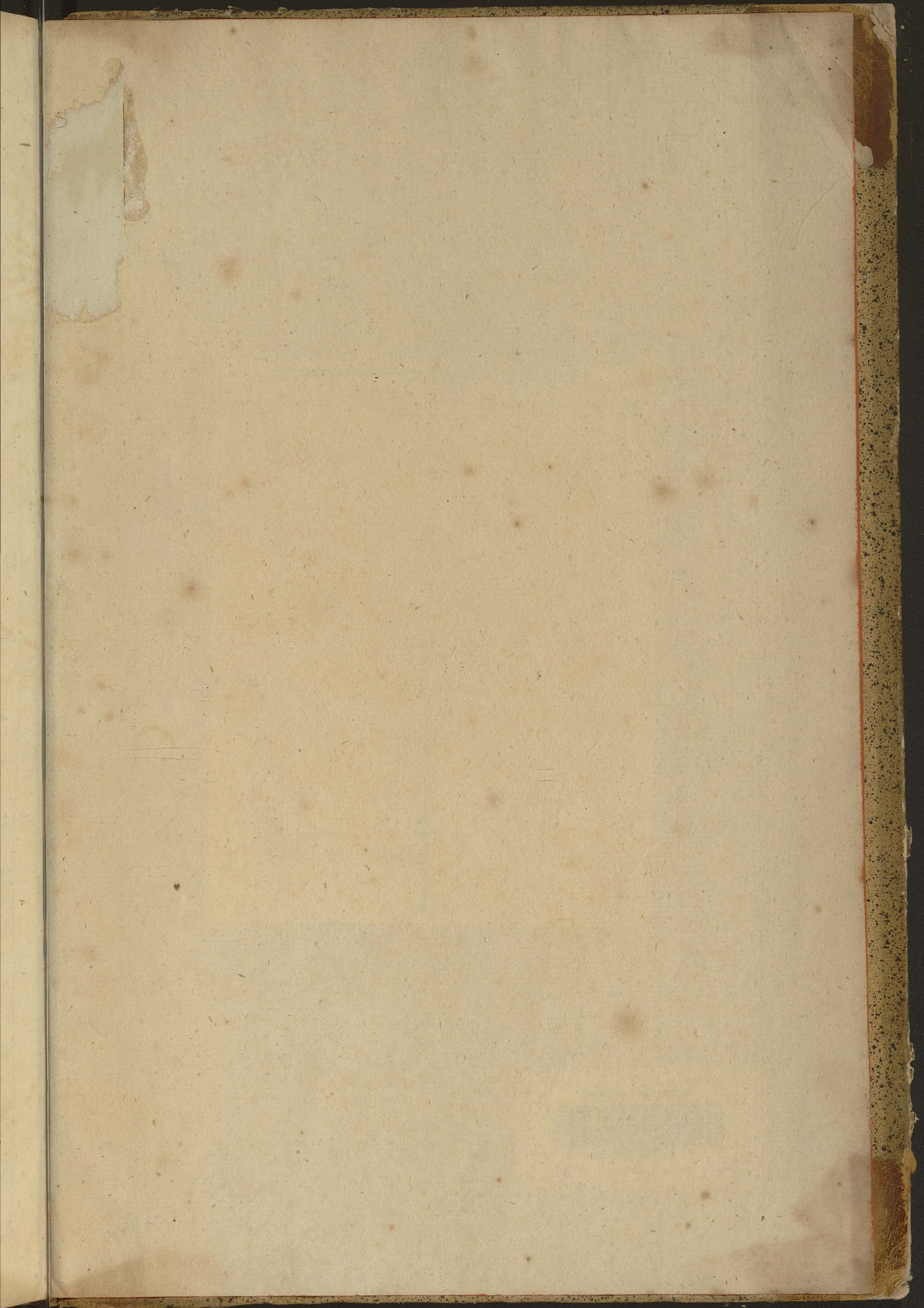
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

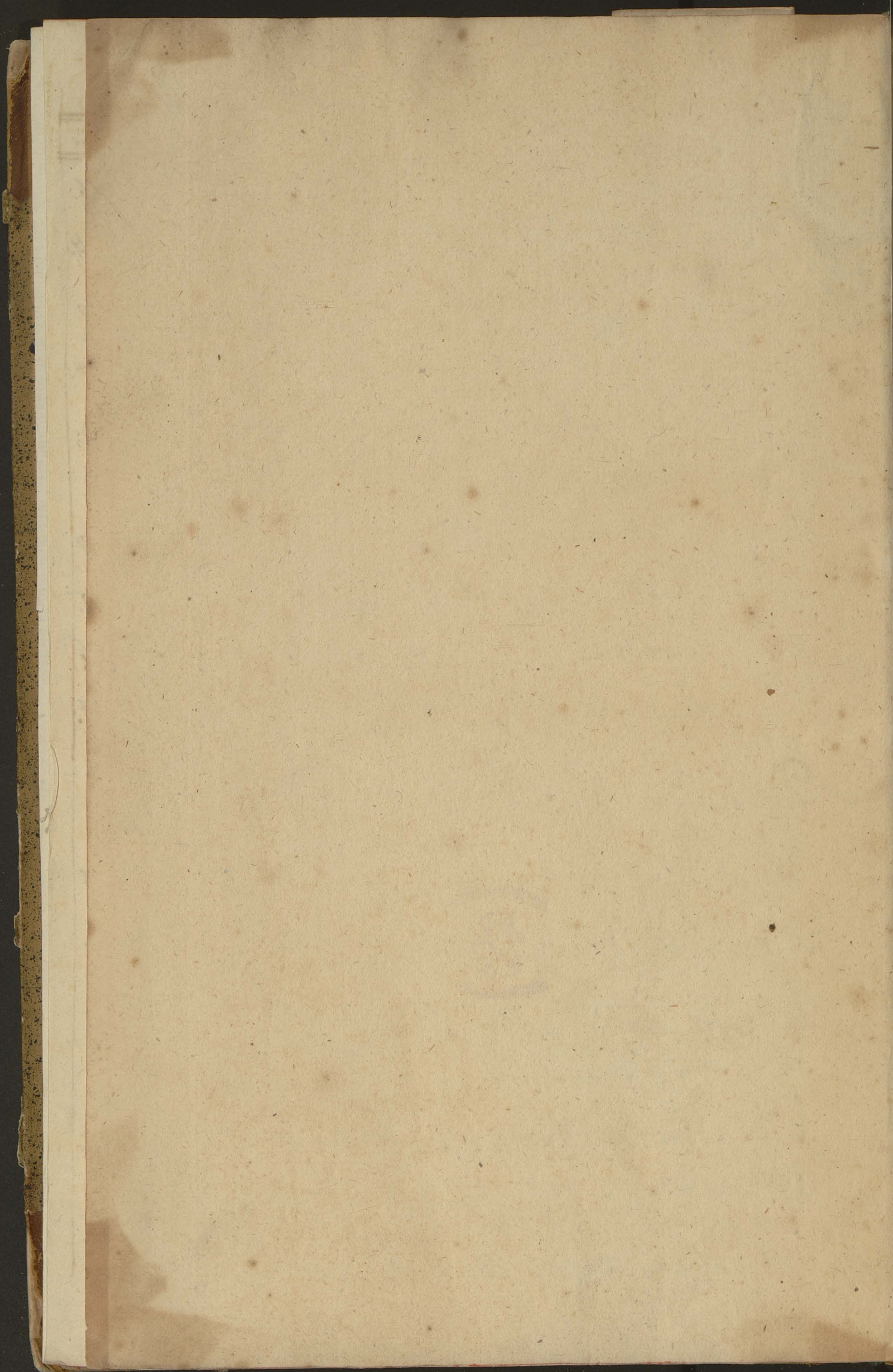

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

--	--

2

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022117

2-166.

